
ПРОГЛААС

Издание на Филологическия факултет
при Великотърновския университет “Св. св. Кирил и Методий”

кн. 1, 2006 (год. XV), ISSN 0861-7902

ЗМЕЙ СЪС ЗМЕЙОВЕТЕ И ЧОВЕК С ЧОВЕЦИТЕ

Йордан Вълчев. Изследвания. Материали. Спомени.

Сборник, посветен на 80-годишнината от рождението на писателя (1924–1998). В. Търново, 2005:

Унив. изд. “Св. св. Кирил и Методий”

Конферентният тип разискване върху проблем или творческа личност е доволно позната, напоследък дори оспорвана научноизследователска практика. Каквито и да са аргументите “за” и “против” обаче, извън съмнение е ефектът от издаването на научните материали, тиражирането им с помощта на електронен носител или книга. Скромният ми опит сочи, че процедурата по съставянето и редактирането нерядко е своего рода “дописване” на събитието. В повечето случаи със свободно битуващи в комуникативното пространство текстове, благодарение на които се повишава както представителността на форума, така и неговата концептуална плътност.

Споменавам всичко това, вземайки повод от наскоро появилия се сборник “Змей със змейовете, човек с човеците.” Йордан Вълчев. Изследвания. Материали. Спомени”. Струва ми се, че подходът – поне в рамките на едно обозримо минало – бе физиономично заявен със сборника “Писателят. Това красиво човечество. Васил Попов. Изследвания. Материали. Спомени” (“Фабер”, В. Търново, 2001). До голяма степен линията бе продължена и от сборника “Димо Кьорчев. Между литературата и политиката. Изследвания. Архив. Оценки” (В. Търново, УИ, 2005). И трите издания са част от серията “Позиции” на Националния институт “Нова българска литература”, учреден през 2000 г. Макар и извън тази серия, наскоро появилият се сборник “Владимир Василев. Критикът, редакторът, естетът” (Фабер, 2005) отстоява същите принципи.

Сборникът за Йордан Вълчев е отзвук от първата и единствена засега конференция, посветена на творчеството и личността му. В по-голямата си част качествата му бяха предварително гарантирани от организацията, броя на участниците и високото професионално ниво на изнесените доклади. И конференцията, и сборникът – напълно в духа на създаденото от Й. Вълчев – възвисиха традициите на филологизма, осъществявайки функционален диалог между литературоведи и езиковеди. Това е видно и от съдържанието, което обединява усилията на учени от няколко университета. Литературознание: Илиана Павлова, Иван Станков, Антония Велкова-Гайдаржиева, Сава Василев, Димитър Кенанов, Радослав Радев (ВТУ), Симеон Янев (СУ), Владимир Янев, Запрян Козлуджов (ПУ), Людмила Стоянова (ВСУ). Лингвистика: Пенка Радева, Стефан Гърдев (ВТУ), Красимира Чакърва (ПУ), Руси Русев (РТУ). Прави впечатление и вписването на автори от извънакадемичната общност – писателя Емил Андреев и критика Минко Бенчев. Споменатите автори и предложените от тях заглавия са обединени в раздел I – доклади. Тук прави впечатление доминиращият тематичен интерес към две от най-представителните книги на писателя – сборниците “Боеве” и “Родихме се змейове”. Изключенията са на страната на предпочелите “Календар и слово” (Димитър Кенанов), “Стъпала към небе” (Стефан Гърдев), дневниковите записки (Симеон Янев)...

От тук насетне думата е предоставена на Йордан Вълчев. Раздел II е съставен с незначителни изключения, както отбелязва авторът на въвеждащата бележка акад. Ив. Радев, от непубликувани текстове, открити в архива на писателя. Раздел III включва серия от писма на Й. Вълчев до помладото поколение белетристи (Д. Коруджиев, А. Калоянов, Т. Велчев, К. Николов, Я. Станоев, Г. Величков, Вл. Даверов, Р. Йорданов, Г. Божинов, Н. Драганов). Подборката е изключително интересна и физиономична, открояваща рядко срещани черти на характера – високо чувство за отговорност и загриженост за по-младото литературно братство; съвестен, пунктуален прочит на книги и разкази, придружени с вещи редакторски бележки и приятелски съвети, интересни размисли за “занаята” с примери от българската и световната литература.

От особена важност за критическата биография на писателя и неговите книги е раздел IV – “Първите отзиви и оценки за “Боеве”. Приложеното тук освен че улеснява изключително много професионалния историк и изследвач на литературата, формира и представата за критически прецеден (сюжет) в най-новата ни литература, в който главни герои са

известни писатели и критици. За съжаление в много отношения впечатленията от прочетеното са неутешителни и за пореден път поставят въпроса за неравновесието между талант и морал у представителите на писателската общност.

Раздел V – “Спомени за Йордан Вълчев” – е изключително увлекателно четиво, благодарение на което започва и същинското конструиране на литературната личност. Независимо от жанра (или тъкмо поради неговата “свободолюбивост”) и тук, освен емоционално ангажираните впечатления и интересните сведения за личността на писателя, се сблъскваме с множество естетически оценки за творчеството му. Мемоаристиката е специален вид литература, благодарение на която личността на автора продължава успешно да се съпротивлява на преразпределеното, повишено внимание, на което вече близо половин век се радва Негово Величество Текста. На границата на обществено-историческите и литературните епохи обаче споменната литература изглежда взема реванш и това е видно от процесите, които текат не само през последните петнадесетина години, а и в тяхното навечерие. Особено щедра е тази литература към силните личности, към писателите, които освен привилегиите на таланта изявяват себе си и чрез волята на характера, на смелата гражданска позиция и, не на последно място, чрез патоса на националните идеали.

Иска ми се да се надявам, че първият сборник, посветен на Й. Вълчев, е само началото на едно дълго и плодотворно разискване върху творчеството на този все още малко познат и дори незаслужено пренебрегван от литературата ни писател. Толкова повече, че неговото немирно, понякога скандално предизвикателно перо, особено що се отнася до Дневниците, претърпели вече второ, допълнено издание, настоява за отговор на тревожните и неудобни въпроси, които поставя.

Сава Василев